

הַלְכֹות הַנְּגָנָת אֶדְם בְּפִקְרֵר סִימָן א

באיורים ומוספים

סִימָן א

דין השבמת הבקר

[משנ"ב ס"ק ב]

בשל"ה כתוב סור: לחרבר יומם זיליליה¹ בתורה או בתפללה². ובענין הלימוד בלילה, כתוב השועע³ לכאן (ס"י רחל ס"א) שצערין להיזהר בו יותר מlashon זום והבטלו עשו מרובה. וביראר המשנ"ב שם (ס"ק א) שהוא כמו אמרו עירובין טה, א) לא אבריليل אל לא לגרוסא". והוא מה שכתבנו שם.

6) והעם משנתו שעריך ליטול ידו Dokka במים ולא די להם בניקון בעלמא, כתוב לקמן (ס"י ד ס"ק סא) בשם הפמ"ג בענין הדבר, כיון שהנטילה היא להעביר רוח רעה, אבל לעניין ברכות ולימוד תורה לכתהילה די בניקון בעלמא, אמנם כתוב שם בשם הווורר שלא לבך בלי נטילת ידים, וסיים שרואו להחמיר בהזאת אם יש לו מים.

וניקון זה, כתוב לקמן (שם ס"ק נז), שכן שבא במקומות מים, אם כן צעריך ליקות את כל היד בין בגובה ובין בתחום עד הפרק, ובידיעך די עד קשיי האבעות, אבל לא כמו שנוהגים איזה אנשים שמנקים רוק את ראשיהם אבעותיהם.

[משנ"ב ס"ק ג]

מכל מקום מצונה עם האבורה⁴.

7) ובבאיור הדבר כתוב לקמן (ס"י צ ס"ק כח), שאין הקב"ה מוואס בתפילה העיבור. ובסתורו שמירת הלשון [בסיוף] הארייך לבאר את גודל הענין של תפילה בעיבור ואת מעולותיה, ומהנה שם כמו דברים: במה שהולך לביית הכנסת יש לו שבר בוגר בוגר הפסיות, וזוכה לקבל פניו השכינה על ידי שכבתה המדרשת עוסקים בתורה, ועוד, שמוגיל אחרים לעשות כמהו ויקבל שכיר עבורים, וכשהקימים גבולה יותר, ואוכל פירושיתן בעולם הזה, וזוכה לאירועים ימים, ושעת התפילה עם העיבור היא עת רצין בשמיים, ועוד, על אף מיינוט הכוונה זומניין, מ"מ כשמותפלל עם העיבור מתחילה תפילהו אפיילו בשאינה בכוונה כל כך, ואף מקיים על ידי אמיירת קדושה מוצעת עשה של יונקדשתי בתוך בני ישראל⁵, ועוד כמה מצוות, עיין שם.

[בזה"ל ד"ה שואה]

בזמן קא"ד לערר לזרו קוזם כל שלש קפלות⁶ הוזאת קיהירץון קקבא"ר בירושלמי פרק קפלת השמה⁷.

8) וזה זמן שנכון לומר בו את היהוי רצון, כתוב הגרא"ח קניגסקי (דעת נוטה עמי, בג), שהוא מיד בשיגעון הזמן הרואי לך, ולא Dokaa קודם וסמור לתפילה, והביה"ל שכתב לאומרו קודם התפילה, מדבר למי שמתפלל מיד בתחילת הזמן. ואם לא אמרו קודם התפילה, כתוב (שם עמי כב) שיכול לאומרו גם לאחר התפילה. ועוד כתוב (שם עמי כה) שוגם בשבת יש לאומרו, כיון שהוא כמו תפילה קבועה שנאותה גם בשבת.

9) כן הובאו הדברים בקונטוס מרוגניתא טבא בסוף ספר אהבת הצד. ובטעמם הדבר שהמשמעות הפטיסים דין זה, כתוב העורך השלחן (ס"כ ט) משומם שהם דברי רשב"ג בירושלמי, ואילו ריב"ל ורבי חולקים עליו, ובבבלי לא הובאו אלא דברי ריב"ל ורבי, ולכן השמשיטום. וכן הובא בשם הגרא"ח פ' שינברג (חידושי בתרא).

והגרא"ח קניגסקי (בפירושו לירושלמי שם) כתוב לבאר הטעם שהמשמעות הפטיסים דין זה, שאפשר שאין כוונת היירושלמי שצעריך לומר שלש תפילות אלה, אלא שכגד מה שהרי ראוי לכל אדם להורות לקב"ה בחילוף שלשה זמנים אלו, תקנו שלש תפילות שאנו מתפללים להורות על אותם הדברים.

[משנ"ב שם]
ומייד פשׁיעתעורר משנתו זאנינו רוזה לישן יטל זיזו אף שגשגר משבב⁸.

2) עוד כתוב בbihil ללקמן (ס"י קנה ס"א ד"ה עת למלמד). שמן הנכון שמלבד קביעות הלימוד שללאחר תפילה שחירות, יקבע זמן לימוד גם בין תפילה מנהה לעברית, ובזהו יצא גם ידי חובת לימוד התורה בלילה. והארייך שם בגודל חובת לימוד התורה וחומר עין ביטולה. והוא עוד מה שכתבנו שם.

3) והעם באמצע הלילה ודעתו לחזר מיד לישן, כתוב הא"א (בORTHOTASH, ס"י ד"ה ממוח') בשם חמיו שיכול ללכנת בלילה נטילת ידים, ואך לבבי נגעה בנקביו או במלבושים כתוב שאין לחוש לך. וכתוב התורה ויקוטיאל (ס"י א) שכרא הוא לסמרק עליו אפיילו שלא בשעת הדחק, ולמעשה הריא את דבר כי לא יקל בך רק בשעת הדחק. והמשמרת שלום (ס"ג) כתוב שהיית זה הווא רק בלילה, אבל אם כבר האיר הים ציריך ליטול ידיו. אמנם הק הוחים (ס"י ד ס"ק ד) כתוב שגם הק באמצע הלילה ציריך ליטול ידיו, כיון שהרהור רעה שורה עליו בכל הלילה. ודעת הגרא"ח קניגסקי (דעת נוטה עמי) קעט ללבוי ההליכה בלילה נטילה, שנגנו להקל בך, אכן לבוי נגעה בנקבי או באוכלים, כיון שהוא חש סכנה אין להקל בך. והויסוף שאם בקומו משנתו וקורם שחוור לישון הוצרך לברך ברכה, די לו בנטילת ידיו פעם אחת ולא ציריך ליטלים שלש פעמים.

[משנ"ב שם]
וכתוב קשעריריתשוכה על זה שלא נהירא, דעתיך יותר שליכו במרקזחה שלא לךשחות רוח רעה על זיזו⁹.

4) ובטעמם הדבר כתוב בסידור בית עוזר (למהר"א אשכני), שדעת השערית תשובה היא, שם הקפidea בטלית ידים שחרית היהת משומס הליכה בטומאה, היה טוב שילך פחות פחות מאربع אמות כיון שאין זה נשח בהליכה, אך כיון שהקפidea היא על עצם שהיית הטומאה על ידיו, עדיף שירוץ ולא ישחה ידיו בטומאה.

[משנ"ב שם]
יש אומרים ועלענן זה אומרים פלא ביתא כד' אמות זמי¹⁰.
5) בהא דאמירין 'ב'ולא ביתה', כתוב הא"ר (ס"ק ד, הובא בפמ"ג סי' ד א"א ס"ק א) שאין הכוונה לכל הבית כולם, אלא רק לאותו החדר בלבד.

השלכות הnegative של בבקר סימן א

א דין השכמת הבקר, ובו ט' סעיפים:

א' אִתְקַבֵּר (ט) **כִּי** **קָרֵר** **לְעֶמֶד** **בְּפָקָר** **(א)** **לְעֹבֶדֶת** **בּוֹרָאוֹ** **בִּשְׁחַחָה** **הָוֹא** **מַעֲוָרָה** **(ב)** **(ג)** **הַשְׁחָרָה**:
הגה ועכל-כלפינים לא אחר זמן בפה (ג) שהצבור מתפלין (טו): הגה (ג) [ג] שווית ה' לנגיד תמי' * הוא כלל
קדול בתורה ובמצוות (ד) הצדיקים אשר הולכים לפני האלים, כי אין ישיבת הארץ ותנוועתו ועסקיו והוא לבדו
בבבירות יישובו ותנוועתו ועסקיו והוא לפניו מוך' גדול, ולא דברו ופרקbatch פיו פקצונו והוא עם אński ביתו וקורביו
קדבבו במושב הפלך. כל-שפן כשלשים הארץ אל לבו שמלך הקדרול הקדור-שברור-הו אשר מלא כל הארץ כבודו
עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר "אם יסתיר איש במאסרים ואני לא אראנו נאם ה'", מיד גייע אליו קראה

שערית תשובה

[6] קארי. עין בארכ היטוב. וכן טין שבחת שער הגבורה הוא גדר היציר הארץ. כאירועו, כו, נזקה שהוא על צדך שAKER בוקאו דר טס, נפק אמתן גונזיאן דנרא מביתה הק', וله אפר שיחזקבר פארא גנדו: [3] השחר. עין בה'ט. ובכרייניק פאמ' דקוטור שלאפנוי לילך. אך קוור כתי ד' אינאי. שמחב: עיל' לא אהתב מוקה שלטני, ותחב שארקץ לטל' קני אעט שאנו זוחה לך'. ואמ' אווע שטמץ דורך קומקס צאנין לו מי שקרבם אליין, נגעה קאנט מבעל הפשע שוחליכים בחוץ מודר' אע', ע. ר' ר' שאל נחמייא לענין, ונראה שאל' מושחה לא להשוויה עיל' צו. וושעו' ש' שבות עז'ק הח' סי' א' קרב שאןן קורטס מליליך דאי' קיל טשי', ר' ליל' שטמכו און עזקען על זה דקה ובוי שטמון בון אלעניך סיל בעקבות דילא' בטה' דרייא' דמיין, ע. וושטש שאןן לסנק' עיז' כ' בא בשעת קה-תק. וכן באיד' ס' ק' ד. וכן לאטן סי' ד' מ' ש' לוקאדור ול' כל מה שקי' גרגילן לאשות קנותה של גאל' קאנרים למונט בטוריום שטייריה, והשעם הא בכרי' שנטיגו נבר של' טינט' שיחת סבלת בון' הפלגה אמאט נזותו החקה: אם כ' בא' שיעל דטבלה אונקלא און שעריא' לאשא האהוי' ט. ולון' גס אט' נז'ה בר' דה' ר' וזה עיב' דטבלה אונקלא און שעריא' לאשא האהוי' ט. ולון' גס אט' ס' שעל' הר' אט' לא יידי מיחיקת נטש אשר עינינו קראות שטט' זוליכים לאבד'

באור הלכה

ההטעם הוא בכדי שיאיה נוצר שלא לישיך שיתה בטלה בתזה ההפלה מאיימת השם, וכחוב בשערית-תשוכה בשם הcobait-שור שראוי והטעם הוא בכדי שיאיה נוצר שלא לישיך שיתה בטלה בתזה ההפלה מאיימת השם, וכחוב בשערית-תשוכה בשם הcobait-שור שראוי

שער הצעיר

(ה) מטוור: (ג) עין בשערית-תשובה: (ג) פשות: (ז) שערית-תשובה: (ז) שלחן-עורך של הגרא"ז: (ז) פרימגדים:

ג ר"ש אקה והקנעה בפחד קשם יתפרק ובשתו מלה פמיד (מורה נוכחים ח"ג פ' נב). זולא יתבקש (ח) מפנוי בקיינדרס דיבורו ג

(7) [7] (1) פעליגים עלייו בעבודת קשם יתפרק. (2) גם בקנעה לכת ובשבכו על משכבו ידע לפניו מי הוא שוכב, ומיד שיירט מ شأنו ? (ט) (ז) בזירות לעבודת בוראו יתפרק ויתעללה (טו): ב' חמישים לחתון לפניו בוראו יכון לשעות שמשתנות המשמרות, שהן בשליש הילילה, ולסוף שני שלישי הלילה (ט) ולסוף

באר היטב

אשנה ברורה

לאור חיל לכטול הפגנה, כי עלי-פי' קרב איקם מושפרים את הקלה רגאיי ותשפכנה בראש כל חוץ⁽¹⁰⁾, וגם בפה פקחים בא לידי מחייבת השם. ונראה דבמוניות הגדלות הקיימות על קלף⁽¹¹⁾. שקובעים בברית-הקנשת לבני העמודות מתח טבלא של זוכרים, שאין שוק בזע טעם הפל, לית לנו באה, עד כאן לשונו. ומקובען בעמוד בלא טבלא יש למוחות בידם, כי עלי-ידי הנורות שקובען בעמוד בא ברוב העתים לדי' מחייבת שם חס ולשולום⁽¹²⁾: (ח) מני בנו-אדם. וועל-כל פנים לא יתקוטט עפקם, מני שפhardt העותם בקגעה מאד ונאין וראי להשתמש מפה כלל אפלו בעבודת השם יתברך, כי יזכה קניתן בלבשו ליריות עוז אפלו שלא בקוקם עכברתו יתברך (כ' ב'). ועין בבאורו הלויה: (1) הפליגים עלי. וכן (1) אם הווא אדם ביןינו עומד במקומות גודלים, לא יתביש בכם למלוד ולששות המזוהה; אך אם אפשר לו לעשות נפשונה שלא בפניהם, טוב יותר⁽¹³⁾. (ט) ומיהו, בקני ביןינים שלימדרו מפניהם, יש לזכר טוב יותר לערת לששות בפניהם, שלימדרו מפניהם לעשות במעשה⁽¹⁴⁾, אך יכנן לבו לשם שמים ולא להתחPEAR חלילה: (ז) גם בהחצגע לכת. רוזה לומר, אף (ט) בשעה שהווא בביתו בהצגע, גם כן יזכה לכתו עם ה' אללה, וכמו שפטים ורוהל: (ח) בזירות. או דוקא, אליא ישקה קעת ולא בעמד פרחים, כי זה מזיך לגוף גיטין דר' ע. טוב (ט) לומר מכך בקומו⁽¹⁵⁾: מודה אני⁽¹⁶⁾ לפיך קלד ס' יון זיקם שהחותרת ביה קלה, רבבה אמןותך.

בגמ' בין בק' * לילא תביש ורב'*. עין צון משלנה בדורות קשים סבכתי-יוסוף לא אירגי כי אם במקצתו שהוא עושה על עצמו ובגנ' א-דאקס מלעיגים אלהו, אז בדוראי אין לו לחש כלל ללבוגם ולא יקוטט עליהם, אבל אם הוא נופר בקבוק שישי אפריקוריסטס מהתקוממים על ה兜ה, והוא זוטר ולשעות איזה פקנות עזנייה העדר ועל-ידי זו יעציריו את העם מרוץון ה', הפחה בשולחן ולא נשמעו דבריו, ברגעון זה לא דבר הבביה-יוסוף בראשה, מזוהה לשנתם ולהתקוטט עליהם ולהפה עצהטס⁽²⁰⁾ בכל

שער הצעיר

(ז) ב"ח: (ט) פריד-מגדרים: (ט) יד-אפרים: (י) סדר-הימים:

הלוות הנחת אם בפרק סימן א

ביאורים ומוספים

(15) ההנוור משנתו לאחר שנת היום, כתוב בבה"ל ליקמן (ס"י נב ס"א ד"ה ומכל) שהבב"י (ס"י רלא) הביא בשם האגור בשם ר"י משפריא שצרכר לומר 'אלקי נשמה', וכן כתוב השבלי הלתקט, וכן כתוב בספר התניאו, וסימן על קר הבב"י שלא נагו כן. וכותב הגrho"פ שיינברג (תפלת כהלהטה עמי תקלח) שהוא הדין לבוי אמרית 'מודה אני' לאחר שנת היום. וודעת הגrho"ח קנייבסקי (דעת נטה עמי טו) שאין להוכיח מכך שלא אמורים 'אלקי נשמה' לאחר שנת היום, גם מודה אני לא יאמורו, מכיוון שאליך נשמה' הוא ברכה, ויתכן שלא תיקונה אלא בבורך אחר השינה העיקרית, אבל אמרית 'מודה אני' לבורה שיכת בכל מי שנשנתו חזרות אליו לאחר שינה, ומ"מ אין נהוגים לאומרו אלא בבורך.

(16) וכשאהו אומרת 'מודה אני', כתוב הגrho"ח קנייבסקי (דעת נטה עמי טו) שתאמר תיבת מודה בניקוד Kmץ, ולא בניקוד סגול. אכן, לגבי אמרית 'אלקי נשמה', הורה הגrho"ש אלישיב (פנוי תפילה עמי סח) שתאמר בו 'מודה' בניקוד סגול, ולא לשנות ניקוד Kmץ.

[ביה"ל ד"ה הוא (אות ד)]

לאחַב הַפְּקוּד קָרוּךְ הוּא, שׁאָמֵר: "זֶה קָמַת אֶת הָאֱלֹהִים גַּגְוֹ" (17). ואף על פי שמצוה תמידית היא, מ"מ בשעת קריית שם יש חיבור מיוחד לחושב על קר, וכן שכותב במשנ"ב ליקמן (ס"י כה ס"ק י"ד) בשם בעל החדרם, כדי שלא יהיה דבר שקרים חז"י. ואם קשה לו אהבת ה' בלבו, כדי שלא יהיה דבר שקרים חז"י. כתוב בשミニת הלשון (ח"ב בחתימת הספר פ"ב) שיראה להתבונן בה לפחות פעם את בום לאחר התפילה. וטוב שיעשה כן לפני האכילה, ככל המצוות שאין לאכול עד לאחר שיקיימן.

[ביה"ל שם (אות א)]

שְׁלָא נְתוּר אַחֲרֵי מִפְּשָׁבָת כָּל וְקִאיָּת הַעֲגִים (18), שׁאָמֵר: "וְלֹא תְּתוּר אַחֲרֵי לְבָקְכָם גַּגְוֹ" (19).

(18) וראה ליקמן (ס"י עה ס"ק ז) מה שכותב המשנ"ב בגדיר הלאו של לא תתוור.

(19) ובשミニת הלשון (ח"ב פ"ל) כתוב, שמי שלא נזהר בכה הרואה שלו בעודו בחיו בוה העולם, והפקיר עצמו להביט במא שארירה תורה, ידע בבירור כי לעתיד לבוא יהיה כמו סומה, ולא יוכל להביט באור ה'.

[ביה"ל ד"ה ולא יתביש]

אָכַל אֶם הָוָא עֲוֹד בְּמַקּוֹם שִׁישׁ אֲפִיקוֹרִים הַמְּפֻקּוּדִים עַל הַתּוֹרָה וּכְרָוֵב, וּמְצֻזָּה לְשָׁנָאָתָם וְלַהֲקֹזּוּת עַטְהָקָם וְלַהֲפַר עַצְמָתָם (20).

(20) וכן במקומות שורצים לבטל את מצות 'הכnestת אורחים' או 'החזקת תלמוד תורה', ויש בירור למוחות, כתוב במשנ"ב ליקמן (ס"י נג ס"ק סח) שחייב למוחות כדי להחזיק את המצה.

אבל אם לא תħבטל המצה אין להתקוטט עבורה, ואפיילו אם בשלא יתפלל בעצמו יתפלל מי שאינו הגו, כתוב ליקמן (ס"י תקפא ס"ק יא) שלא יתפלל. וכשרואה מי שעובר על אישור מפורש בתורה ואם ימחה בו יש חשש סכנה, כתוב ליקמן (ס"י תrho"ח ס"ק ז) שאינו ציריך למוחות בו.

[משנ"ב ס"ק ז]
אינם משפרים את הקלף קראי ותשפכנה בראש כל חוץות⁽¹⁰⁾ וכו', וכן רצואה רבמנורות הגדלות מקצועות על קלףין⁽¹¹⁾ וכו', כי עלי-קדרי הגרות שקובען בעמוד ב"א ברוב העתים ליזי' מחייבת השם חס רשלוס⁽¹²⁾).

(10) ולחלות בסוכה פסוקים הכתובים על גבי דלתה וכיוצא בה, כתוב ליקמן (ס"י תROLח ס"ק כד) שאסור לעשות כן, כדי שלא יבואו לידי בזון. וכךין זה כתוב השוע"ע ליקמן (ס"י מ ס"א) שאסור לתולות תפילין. אבל לתולות בפתח בית הכנסת פסוקים הכתובים על ניר, כתוב המשנ"ב שם (ס"ק ג) שמורה, ובטעם הדבר כתוב המכח"ש שם (ס"ק א) בשם והמורheit, שכן שם נכתבם לזרק תלייתם בבית הכנסת אין לאסור בכך משום בזון, ואין זה דומה לתפילין שנכתבו על דעת להניחן על הראש ועל היד ולא על מנת לתולין.

(11) וכותבת פסוקים על ניר כדי לתולות בפתח בית הכנסת, כתוב ליקמן (ס"י מ ס"ק ג) שמורתה, ולובי כתיבת הפסוק 'בסוכות תשבי' על גבי דלתה וכיוצא בו, כתוב ליקמן (ס"י תROLח ס"ק כד) שאסור לעשות כן, שהרי אסור לכתוב פסוקים מן התורה אלא אם כן הם ספר שלם, אמנם אם כתובם כדי להתמלמד מותר. ולובי כתיבת פסוקים הכתובים בסידורים, כתוב המכח"ש (ס"י מ ס"ק א) שאין אסור בדבר.

(12) וכךין זה כתוב הקשת הסופר (ס"י יא לשכת הסופר אות כח), על אותן העשויות מפות להסוי החלות בלילה שבת קודש, ומדפים או רוקמים עליהן את סדר הקידוש עם שמות הקודשים, שיש לבטל מהם, מפני שמפות אלו עושות להחכט, וקרוב הדבר שיחמקו החשומות חס ושלום.

ולענין ספרים הקדושים שלא נכתבו ביד אלא הודפסו במכונה, כתוב ליקמן (ס"י מ ס"ק ד) שאף בהם יש קדושה, ואסור להקל על קדושתם.

[משנ"ב ס"ק ז]

אך אם אפשר לו לעשות המצונה שלא בפנייהם, טוב יותר⁽¹³⁾ וכו', שילמדו מפניהם לעשות כמעשיהם⁽¹⁴⁾.

(13) וכן אוורה הנזהג בדבר של פרישות שאינו מושם סרך אסור, כתוב ליקמן (ס"י קע ס"ק ט) שטוב שיסתיר את מעשיhom והמקבל על עצמו להתענות ומפרנס תעניתו לאחרים, כתוב השוע"ע ליקמן (ס"י תקפה ס"ז) שיענש על קר. אמנם אם שואלים אותו אם התענה, כתוב המשנ"ב שם (ס"ק יד) שמותר לו לומר את האמת, כיון שאינו עושים כדי להשתבח ולהתפאר, ומ"מ בכל מקרה נכוון שיאמר שאינו מתענה, כדי שלא להזכיר טיבותה לנפשיה. אכן אם מפצרירים בו לאכול ואני יכול להחנצל מבל להסביר מדו"ה הוא נגע מלאכול, יאuro שהוא מתענה.

(14) וכן אדם המתענה בתענויות הקבועות ונמצוא במקום שבו הוא מתענה כדי שילמדו ממנו.

[משנ"ב ס"ק ח]

טוב לזרר תפְּרַב בְּקוּמּוֹ⁽¹⁵⁾: מזקה אַנְיָה⁽¹⁶⁾.